

Familiekunde Vlaanderen regio Dilbeek vzw is een regionale afdeling van Familiekunde Vlaanderen vzw. Ons werkgebied omvat volgende fusiegemeenten: Affligem, Asse, Beersel, Bever, Dilbeek, Drogenbos, Gooik, Galmaarden, Grimbergen, Halle, Herne, Kapelle-op-den-Bos, Lennik, Liedekerke, Linkebeek, Londerzeel, Machelen, Meise, Merchtem, Pepingen, Opwijk, Roosdaal, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat, Vilvoorde, Wemmel en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Advies, opleiding, overleg, uitwisseling van ervaring, ontmoeting en samenwerking op het vlak van familiekunde en verwante wetenschappen staan daarbij centraal.

Oud gemeentehuis Dilbeek

Werkten mee aan dit nummer:

Erwin Octaaf D'Hoe, Jan Erkelbout, Jean-Christophe Saelens

Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Documentatiecentrum	2
Activiteiten	3
Eerste gemeenteraadsverkiezingen in Dilbeek	3
Stamboomprentje	10
Sekswerk in het verleden	13
Manuscriptkaart Anderlecht 1630	14
Overleden in Odessa	19
Orde van Isabella de Katholieke	20
Interessante websites	22
Schenkingen	22
Vraag en antwoord	22

VOORWOORD

In deze nieuwsbrief twee interessante bijdragen over Dilbeek.

Een eerste over de eerste gemeenteraadsverkiezingen in Dilbeek. Dit artikel, dat gespreid wordt over twee nieuwsbrieven, bevat heel wat informatie en persoonsnamen.

Een tweede artikel, Manuscript van Anderlecht van 1630, handelt over de verloren gewaande kaart met de bezittingen van de Abdij van Vorst in Dilbeek van Philips de Dyn.

Verder ook de beschrijving van enkele merkwaardige bidprentjes uit onze collectie.

Bij deze willen wij nogmaals een oproep doen naar artikels over interessante onderwerpen die handelen over onze regio en die belangrijk kunnen zijn voor onze lezers genealogen.

Ook speciale vondsten, familiegeschiedenissen en wetenswaardigheden zijn steeds welkom.

Alvast veel leesgenot!

DOCUMENTATIECENTRUM

Ons documentatiecentrum bevindt zich in bibliotheek 'De Wolfspuit'
D' Arconatiestraat 1 te 1700 Dilbeek (naast CC Westrand)

De leeszaal van ons documentatiecentrum is volledig opengesteld op

elke **2e donderdag** van de maand van **18.00 tot 20.00 uur**

elke **4e zaterdag** van de maand van **10.00 tot 13.00 uur**

1e maandag en **3e maandag** van de maand van **14.00 tot 16.00 uur** echter liefst op

voorafgaandelijke afspraak bij Alfons Depester

via e-mail alfons.depester@skynet.be

Openingstijden

maandag 3 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

donderdag 13 maart van 18.00 tot 20.00 uur

maandag 17 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

zaterdag 22 maart van 10.00 tot 13.00 uur

Toegang gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet-leden betalen een bijdrage van 2,00 euro

ACTIVITEITEN

Omdat de capaciteit van sommige vergaderlokalen beperkt is vragen wij u zich **steeds verplicht en tijdig vooraf in te schrijven** en uw aanwezigheid te bevestigen. Inschrijven via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be.

Er wordt volop gewerkt aan het samenstellen van een jaarprogramma met activiteiten, lezingen en bezoeken.

Meer hierover in onze volgende nieuwsbrief.

EERSTE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN IN DILBEEK

De eerste gemeenteraadsverkiezingen in Dilbeek in het onafhankelijk België

Om het gemeentebestuur en haar administratie aan zich te binden werden ze tijdens de Hollandse periode levenslang benoemd. In 1818 zag het gemeentebestuur en administratie er als volgt uit:

Burgemeester (meier): Baron de Viron Jean Bernard

Schepenen: Van Lierde Petrus, Janssens Leo

Raadsleden: Wauters Guilielmus, De Mol Franciscus, Huyghe Joannes, Van Nyverseel Carolus, Maes Jan Frans, Vanden Driesch Guilielmus

Secretaris: Van Lierde Joannes

Ontvanger: Zerezo van 1819 tot 1823, Ghisberghe Philippe van 1823 tot 1830

Veldwachter: Van Everbroeck Guilielmus tot 1820, Mensalt Josephus vanaf 1820

Het Voorlopig Bewind, dat op 26 september 1830 werd gevormd, riep de onafhankelijkheid uit op 4 oktober 1830. Amper een paar dagen daarna, op 8 oktober, vaardigde dat Voorlopig Bewind een decreet uit waarbij een aantal maatregelen werden voorgeschreven in verband met de lokale besturen.

Het eerste gemeentelijke kiesarrest dat na de onafhankelijkheid van België werd uitgevaardigd, dateert van 8 oktober 1830. Iedereen die in de regentie- of gemeenteraden zetelde, kon op post blijven tot de eerstvolgende verkiezingen, die georganiseerd werden volgens de modaliteiten van het arrest. Wie kreeg kiesrecht? Alle mannen van ten minste 23 jaar, die tussen de 10 en 100 florijnen rechtstreekse belastingen betaalden. Dit bedrag was afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeenten. Voor Geraardsbergen was dit 25 florijnen, voor de andere gemeenten van het huidige Geraardsbergen bedroeg het 10 florijnen. Ook de beoefenaars van een vrij beroep, de 'capaciteitskiezers', waren toegelaten.

Op 14 oktober 1830 bepaalde een aanvullend arrest dat, indien er in een gemeente geen 25 inwoners waren die 10 florijnen aan belastingen betaalden, dan de 25 meest belaste inwoners zouden worden uitgenodigd (2). Het eerste kiesarrest voorzag zowel in een rechtstreekse verkiezing voor de burgemeester, als voor de schepenen en de raadsleden. Het aantal leden van de gemeenteraad was afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. In de stad Geraardsbergen waren er naast de burgemeester en de twee schepenen ook nog negen raadsleden, samen twaalf leden. In elk van de deelgemeenten was er een burgemeester, twee schepenen (nog meestal 'assessoren' genoemd zoals tijdens de Hollandse periode) en vier raadsleden, samen zeven leden¹.

¹ <https://www.gerardimontium.be/wp-content/uploads/tijdschrift/1145.pdf>

Onderstaand is de lijst van alle stemgerechtigden van Dilbeek. De tekens achter de naam zijn opmerkingen. Waarover? Daarna geven we de lijst van de kandidaten en de functie waarvoor ze zich verkiesbaar stelden met het aantal stemmen dat ze kregen.

Gemeente Dilbeek.

Verkiezing voor de hersamenstelling van de gemeenteadministratie.

Lijst van de notabelen die het stemrecht hebben, opgesteld in uitvoering van artikel 4 van het arrest van Mr. voorlopig gouverneur van 12 oktober 1830.

1. Baudewyns Pierre 11,43 florijnen \xxx
2. Crokaert François 12,58 \xxx
3. Coolen Jn.Fr. pastoor 25,98
4. De Viron J.B. (Baron) 126,16 \xxx
5. De Viron Fran.Ign. 113,15 \x
6. De Viron Guile.Jean Ante. 152 \xxx
7. De Ridder Peeter 25,42
8. Daumerie Guillaume 18,22 \xxx
9. De Wandeleer Ambroise 10,45
10. De Godt Egide 20,12 \xx
11. De Tobel Pieter Jozef 11,26 \xxx
12. De Knop Jean Bte. 17,88 xxx
13. De Knop Josse 18,70 \xxx
14. De Greef Philippe 11,57 \
15. De Mol François 26,62 xxx
16. D'hoir François (vader) 11,07 xxx
17. Groeninckx J.J. 16,67 \xxx
18. Gysens Egide 10,33 xxx
19. Hofmans Pierre 14,43 \xxx
20. Jacobs Jean Bte. (brouwer) 11,22 \xxx
21. Janssens Leon 19,63 \xxx
22. Jacquemyns Joseph 15,96 \xxx
23. Michiels Jan Fran. 12,51 xxx
24. Maes Joseph 13,16
25. Mertens Antoine 17,11 \xxx
26. Ockx Jacques 11,06 \xx
27. Plas Jean Albert 20,61
28. Puttaert Jan Bte. 16,59
29. Peeters Jean 11,34
30. Ronsmans J.Fr. 16,10
31. Simons Francis 10,74 xxx
32. Swalus Egidius 22,42 \xxx
33. Van den Plas Jean Joseph 23,02 \xx
34. Verheyden Egide Fran. 18,43 \xxx
35. Van Overstraeten Henr. 11,73 \xxx
36. Van der Goten Pierre 12,66
37. Van Laethem Jean Bte. 15,11 \x
38. Van Laethem Pieter 27,07 \xxx
39. Van Laethem Guille. 16,61 \x
40. Van Lierde Pierre 19,59 \xxx
41. Van Lierde Joseph 31,62 \xxx
42. Van Campenhout Leo 13,93 xx
43. Van den Dries Egidius 21,11, x schep

Van Molle ///
De Viron Fran. /

Secretaris
Mr. G.J.A. Viron ///
Van Lierde //
Daumerie ////////// 10
Van Nyverseel 1
Jacquemyns /
Groeninckx /
Jacobs //
Vunckx /
De Tobel /
De Godt /
Van Molle ///
Fran De Viron //
Jan Van Laethem /
~~Jacobs~~
Van Volxem /

Dilbeek
Stemopneming voor de plaetze van borgemeester.
40 billetten
Wauters ////////////////// 22
Bon De Viron ////////////////// 16
Van Lierde Petrus //

Schepenen
39 billetten
Van Lierde ////////////////// 21
Janssens ////////// 10
Wauters /
Van Overstraet ///// 6
Crokaert ////////// 8
Verheyden ////////// 11
Michiels ////////// 14
Plas ///
Jacobs /

Raedsleden
34 billetten
Van Nyverseel ////////// 12
De Mol ////////// 11
Verheyden ////////////////// 24
Janssens Leo ////////////////// 18
Groninckx ///
Van Molle ////////// 11
A. Mertens //
Van Overstraeten ////////// 10
J.J. Plas ////////// 12
Francus Crokaert ////////////////// 17

Judocus De Knop /
Jan F. Coolen /
Dom. Van den Borre /
F. Van Volxem /
Jacquemyns //
Van den Dries Egid. ////
Jacobs /
Mr. JB De Viron /
G.J.A. Viron /
Francus Viron /

Op 22 oktober 1830³ om 8 uur 's morgens bij het luiden van een klok komen de notabelen van de gemeente Dilbeek samen in een lokaal van de heer De Knop aangeduid door de oproeping gericht aan domicilie op 18 jl., onder het voorzitterschap van de heer Egide Swalus ouderdomsdeken en bijgestaan door de heren 1. Guillaume Jean Antoine De Viron, 2. François De Viron, 3. Guillaume Wauters diensdoende als stemopnemers. Dit zijn de vier meest belasten, waarvan de jongste de functie van secretaris vervuld.

De gemeentelijke administratie voert de voorschriften uit van artikel 6 van het arrest van Mr. gouverneur van 12 oktober jl. en de voorlopige secretaris geeft lezing:

1. Van het arrest van de voorlopige gouverneur van 8 oktober jl. dat de wedersamenstelling van de gemeentelijke administratie voorschrijft.
2. Van het arrest van dezelfde gouverneur van de 14^e jl. betreffende de uitvoering van de verkiezing in de gemeenten met 3000 zielen en minder in het geval er geen 25 kiezers de vereiste belasting betaald.
3. Het arrest van Mr. de voorlopige gouverneur van Zuid-Brabant aangaande de gang van zaken bij de uitvoering.
4. Tenslotte van de twee omzendbrieven van dezelfde functionaris beiden daterend van 16 oktober jl., de eerste inhoudend de oplossing van twee vragen die zich stellen betreffende deze kiesuitvoeringen, de tweede met als doel om fraudes te voorkomen en de gedragingen die de verkiezingen zouden kunnen vertekenen of bederven.

De vergaderden gaan vervolgens in navolging van artikel 4 van het arrest van de voorlopige gouverneur hierboven vermeld met geheime stemopneming over naar de verkiezing van een definitieve voorzitter, vier stemopnemers en een secretaris, en het aantal stembiljetten verzameld in een gesloten doos is vastgesteld op dertig, de telling van de stemmen heeft als resultaat gegeven dat bij meerderheid van stemmen mr. Joseph Jacquemyns tot voorzitter is verkozen, dat bij meerderheid van eenentwintig stemmen mijnheer Verheyden Egide François tot eerste stemopnemer is verkozen, dat bij meerderheid van dertien stemmen mr. Henri Van Overstraeten tot tweede stemopnemer is verkozen, dat bij meerderheid van elf stemmen mr. Jean Baptiste Jacobs tot derde stemopnemer is verkozen, dat bij meerderheid van elf stemmen mr. François Crokaert tot vierde stemopnemer is verkozen en tenslotte dat bij meerderheid van tien stemmen mr. Guillaume Daumerie tot secretaris is verkozen.

Het als dusdanig samengesteld bureel dat zich verzekerd heeft dat de bovenvermelde bepalingen van de arresten uitgevoerd zijn door de zorg van de gemeentelijke administratie, nodigd de vergaderden om ook met geheime biljetten over te gaan naar de verkiezing van een burgemeester.

De biljetten verzameld in de daartoe bestemde doos, wordt geopend door de voorzitter en vastgesteld dat hun aantal veertig is, de telling der stemmen geeft als resultaat dat mijnheer Wauters Guillaume is verkozen tot burgemeester met een meerderheid van twintig stemmen.

³ Proces verbaal van de zitting van het kiescollege voor de hersamenstelling van de plaatselijke administratie van Dilbeek. Gemeentearchief Dilbeek, *Voorlopige inventaris van het gemeentearchief van deelgemeente Dilbeek*, oktober 1976, Gemeenteraadsverkiezingen 1830-, 533.3.

Vervolgens op dezelfde manier overgaande tot de verkiezing van twee assessoren en het aantal biljetten gevonden in de doos houden twee namen in die geschikt zijn voor de twee te vervullen plaatsen zijn vastgesteld op negenendertig, de telling van de gedane stemmen heeft als resultaat gegeven dat mijnheer Van Lierde Pierre tot eerste assessor is verkozen bij een meerderheid van eenentwintig stemmen en mijnheer Michiels Jean François tweede assessor bij een meerderheid van veertien stemmen.

Tenslotte overgaand tot de verkiezing van vier gemeenteraadsleden, zijn in de doos vierendertig biljetten gevonden elk evenveel in aanmerking komende namen bevattend als er te verkiezen zijn.

De gedane telling van de stemmen heeft als resultaat gegeven dat mijn heer Verheyden Egide François verkozen is tot eerste lid van de gemeenteraad door een meerderheid van 24 stemmen, het tweede lid mijnheer Janssens door een meerderheid van 18 stemmen, het derde lid mijnheer Crokaert François door een meerderheid van 17 stemmen en finaal het vierde lid mijnheer Van Nyverseel Charles door een meerderheid van 12 stemmen.

De kiesuitvoeringen voor de hersamenstelling van de gemeentelijke administratie van de gemeente Dilbeek zijnde beëindigd en lezing van dit proces verbaal gedaan met hoge en begrijpelijke stem, geen enkele klacht gedaan zijnde, verklaard het kiescollege de nieuwe leden van de gemeentelijke administratie van de gemeente Dilbeek geïnstalleerd in de functies waarin ze respectievelijk verkozen zijn door de stemmen van hun medeburgers, uitgenomen de grove onregelmatigheden die volgens artikel 18 van het arrest van de voorlopige gouverneur de ongeldigheid van de uitvoering zouden kunnen meebrengen.

Gedaan bij zitting te Dilbeek, de dag, maand en jaar als boven.

De stemopnemers: F. Crokaert, J.B. Jacobs, Jf. Van Overstraeten, Ef. Verheyden

De voorzitter: J. Jacquemyns

De secretaris: G. Daumerie

Het nieuwe gemeentebestuur en administratie van Dilbeek ziet er in 1830 dus als volgt uit:

Burgemeester: Wauters Guilielmus

Schepenen: Van Lierde Petrus, Janssens Leo,

Raadsleden: Van Nijverseel Carolus, Crokaert Frans, Verheyden Egidius Franciscus, Michiels Joannes

Secretaris: Van Lierde Joannes

Ontvanger: Frederickx

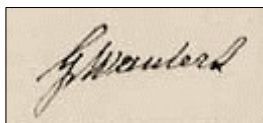
Veldwachter: Mensalt Josephus

Van de leden vóór de Belgische Onafhankelijkheid bleven over: Van Lierde Petrus en Janssens Leo als schepenen, Wauters Guillelmus werd burgemeester, Van Nyverseel Carolus Henricus Ambrosius bleef raadslid, Van Lierde Joannes bleef secretaris.

Vóór hij naar Dilbeek kwam was Guillelmus Wauters maire van Sterrebeek. Hij betaalde 12 florijnen aan verponding en 8 florijnen aan personeel samen 20 florijnen belasting. Hij sprak Latijn, Vlaams en Frans. Hij was *van een goed zedig en godsdienstig gedrag, zeer bekwaem en bedient met iever zijn post*⁴.

⁴ Gemeentearchief Dilbeek, briefwisseling, Naemlijst der meyer, schepenen, raedsleden, sekretaris, gemeyntontvanger en der directe belastingen van Dilbeek in 1824.

In 1834 betaald hij respectievelijk 51,60 frank en 23 frank belasting in Dilbeek en Sterrebeek samen 74,60 frank⁵. In 1846 staat hij nog op de kiezerslijst voor de provincieraad. Hij betaald dan 79,76 frank belasting voor eigendommen te Dilbeek en Sterrebeek⁶.

Handteken van burgemeester Guilielmus Wauters

Guilielmus Wauters gaat op 9 januari 1838 naar Brussel wonen, en zijn zoon Jan Baptist op 29 november 1844 naar Halle⁷. Op 11 juni 1838 laat Wauters het pachthof over aan Egidius Franciscus Verheyden die huwde met Maria Elisabeth Huseweels⁸. Haar ouders waren Joannes Huseweels en Clara Theresia Wauters die dochter was van Guilielmus Wauters en Clara Theresia Van Espen. Burgemeester Wauters was dus haar oom. Verheyden heeft haar waarschijnlijk leren kennen via haar oom waarbij de Dilbeekse politiek werd besproken. Zij woonde als huisbestierster in bij haar oom die naast pachter ook brander (brandewijnstoker) was⁹.

Het is overduidelijk dat de akte van pachtoverdracht werd opgesteld door de ambtenaar die te Dilbeek de akten van de burgerlijke stand inschreef.

Pagina 1

“Den ondergeteekenden Guillielmus / Wauters, pagter woonende op het pachthof / genoemd het Grootkasteel tot Dilbeke, toebe / hoorende aen den heere Baron de Viron, ver / kleert by deeze te verkoopen, aftestaen en / dadelyk overteleveren aen Egidius Franciscus / Verheyden en Maria Elisabeth Huswils, / pachter en pachtersse woonende in dezelve ge / meente, toekomende echtgenoten, mede onder / geteekende, dezen koop ten hunnen gemeynen / behoefte ampterende, te weeten: de naerbeschreven / mobiliaire objecten, in den staet daer de / zelve zich in bevinden, zonder vrywaring wegens / den verkooper, van just getal, nogte van zien / baere ofte onzienbare gebreken, zynde door / de aennemers overzien en genoeg bekend, gelyk / zy verklaeren: acht trekpeerden, twee veulens / veertien melk koyen, dry stieren, dry veerzen / dry kalveren, zes verkens, honderd zestig schae / pen, de waegens, karren, ploegen, egdens / en alle voordere landbouwers gereedschappen, / het mest, stroo, de schelfthouten, de papaten / en legumen in den hof, veertig tonnen ten / deele gevuld met bier, eene genevel stookery, / met deszelfs toebehoorten, ontrent de vier duizend / liters genevel met de vaeten, dryhonderd vyftig / alve hectoliters terwe op den zolder, een deel koren / en haever, de meubelen zich bevindende in de / keuken, kamers, kelders en zolders, en / den oogst te velde van het tegenwoordig jaer, / op ontrent de eenenvyftig hectaren land en / weyde bestaende in terwe, koren, haver, / boonen, erweten, pataten, klaeveren en / gerzinge, gelegen in de gemeenten Dilbeke en Schepdael. Deeze verkooping is /

Pagina 2

geschied op de volgende lasten en conditien. /

Eerst zullen de acceptanten ter ontlasting / van den verkoopinge, aen den heer Baron De / Viron, eygenaer van het voornoemd pachthof / moeten betaelen, voor het jaerpachte verschen / en alf meert 18 acht en dertig de somme van / dry duyzend vierhonderd zes entachtig francs /

⁵ Gemeentearchief Dilbeek, Liste alphabetique des ayent devoter pour la formation de la chambre des representant, 6 mei 1834.

⁶ Gemeentearchief Dilbeek, Liste des ayant-droit de voter pour l'election de membres de conseil provincial, 5 mei 1846.

⁷ FamilySearch, Bevolkingsregister Dilbeek 1836-1846, folio 33, foto 242.

⁸ Archief familie dokter André Verheyden te Dilbeek.

⁹ FamilySearch, Bevolkingsregister Dilbeek 1830, folio 38, foto 187.

zeventig centiemen, ten tweeden aenden ver / kooper Wauters, de somme van zeven entwintig / duyzend francs, betaelbaer, als volgt: zes / duyzend francs gereet met het teekennen dezer, / vier duyzend francs in de maend september / toekomende, dry duyzend francs, in de maend / mey 18 negenendertig, en de resterende somme / van veertien duyzend francs, binnen de vyf / jaeren nadate dezer, van welke laeste somme / de acceptanten aen den transportant, den / in- trest zullen moeten betaelen, op den voet / van vier ten honderd s'jaers, ingang te nemen / van heden date dezer, belovende voorders / de aannemers, in geval het den verkooper / Wauters verzoekt, van voor notaris, ten hunnen koste te zullen teekenen een obligatie / ofte schuldbe- kentenisse vande lestgemelde / somme van veertien duyzend francs. /

De onkosten van het opstellen dezer in dobbel / zegels en registratie regt zyn voor rekening / der koopers.

Gedaen en geteekend in dobbel (waaer / van een door den verkooper en een door de / koopers is ingetrokken). tot Dilbeke / ten voormelden pachthof, dezen elfsten / juny des jaers duyzend acht honderd / acht en dertig, ter interventie en met / agregatie van jouffrouwe Theresia Wau- ters, / meerderjaerige dogter vanden eersten ondergetee / kenden en van d'heer van Espen, toeziende / voogd van de nog minderjaerige kinderen van dito verkooper, de welke hebben geteekend / benefens de contracten. /

Keure goet den inhoud van het voorenstaende schrift

Ondertekend : G Wauters

Keure goet den inhoud van het voorenstaende schrift

E F Verheyden M E Huseweels”

Egidius Franciscus Verheyden en echtgenote Maria Elisabeth Huseweels omstreeks 1860
(Ingekleurde foto's eigen collectie).

Guillielmus Josephus Wauters overleed als rentenier te Anderlecht op 27 november 1870.

Het vervolg van dit artikel verschijnt in de volgende nieuwsbrief.

Erwin Octaaf D'Hoe

STAMBOOMPARENTJE

Bij de geschonken doodsprentjes vinden we soms opvallende verrassingen.
Een stamboomparentje van Henricus Lambrecht (1848-1889)

We verzamelen de doodsbrieven en -prentjes o.a. om recente sporen van voorouders of aanverwanten te vinden. Ook om onze familiegeschiedenis te stofferen met materiële documenten.

Maar uitzonderlijk vermeldt zo'n prentje zélf een genealogie. Zo ook in het onderstaand geval.

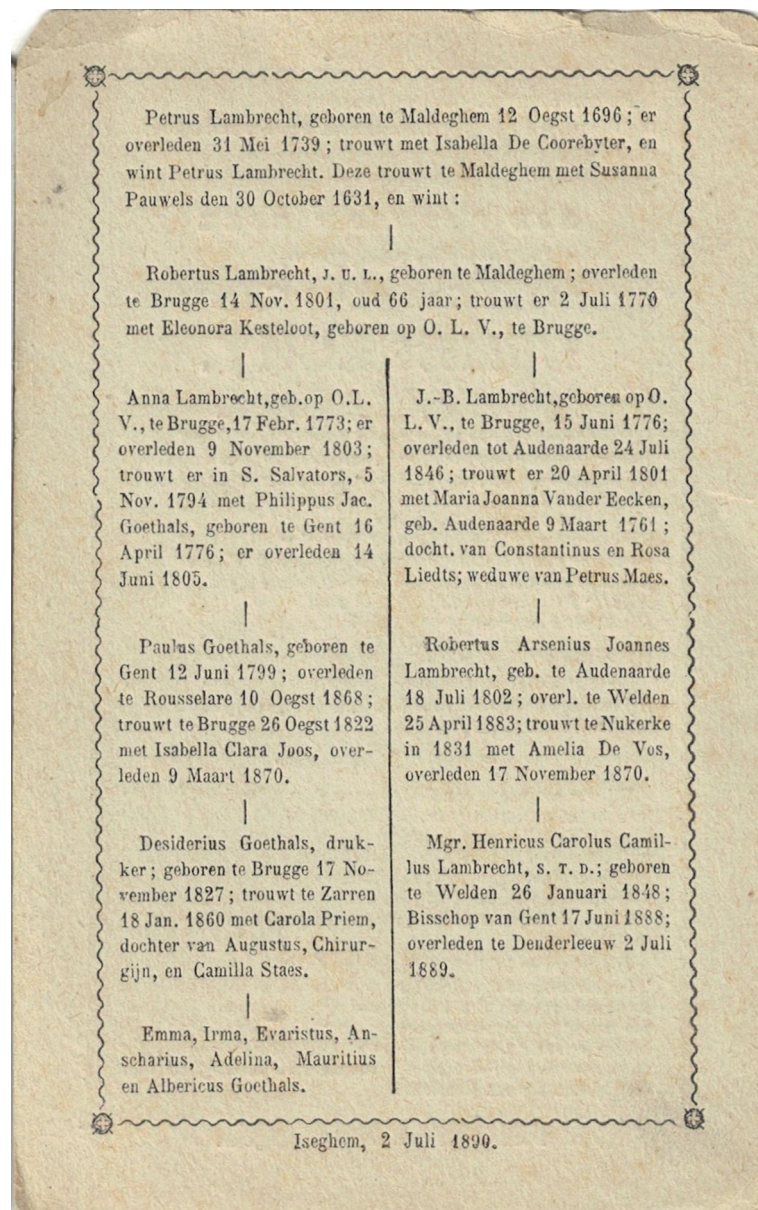
Het betreft het prentje van **Henricus Carolus Lambrecht** (°Welden 1848 +Denderleeuw 1889), **23ste Bisschop van Gent**.

Familienamen:

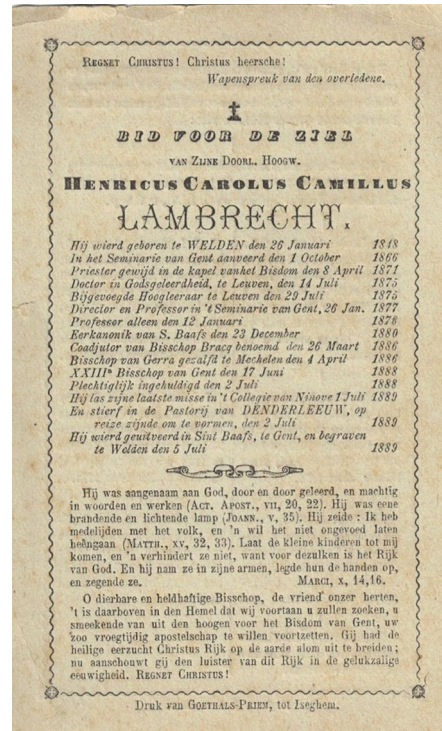
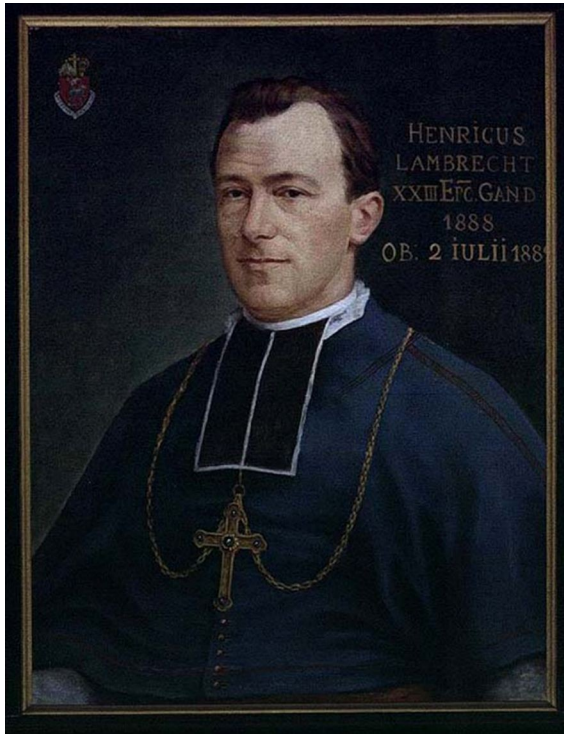
De Coorebyter
De Vos
Goethals
Joos
Kesteloot
Lambrecht
Liedts
Maes
Pauwels
Prim
Staes
Vander Eecken

Plaatsnamen:

Brugge
Denderleeuw
Gent
Maldegem
Nukerke
Oudenaarde
Roesselare
Welden
Zarren

Gezien dit merkwaardige prentje, zouden we kunnen vermoeden dat Mgr. Lambrecht interesse had in genealogie. Niets wijst hier echter op. We vinden wel andere interessante informatie over deze vergeten figuur.

Portret in Sint-Baafs te Gent. Een portret hangt ook in de kapel van Papegem bij Aalst.

Sociale flamingant

In tegenstelling tot zijn voorgangers bezocht Hendrik Lambrecht veel parochies. Door de vele gesprekken met gewone mensen, capteerde hij het buikgevoel van de modale Vlaming. Zo had hij grote belangstelling voor het werk van **priester Daens in Aalst**, die hij ook steunde. Ook in Gent zocht hij contact met de arbeidersklasse, bv. met Arthur Verhaegen, de ‘rode baron’.

Ook de Vlaamsgezinde strekking die opkwam in heel Vlaanderen, voelde hij aan. Hij had de wens om deze groep mensen bij het katholicisme te houden. Zo nam hij het initiatief om in augustus 1889 een Congres der Sociale Werken in zijn bisdom te organiseren en bepaalde dat de voertaal er Nederlands zou zijn.

Hij mocht het zelf niet meer meemaken want een maand voordien overleed hij. Het is niet verwonderlijk dat er gefluisterd werd dat Mgr. Lambrecht **vermoord** werd. Hiervan is geen enkel bewijs. Feit is wel dat hij op 41-jarige leeftijd zeer plots overleed op één van zijn bezoeken. Een maand voor zijn dood had hij tyfuspatiënten bezocht in Papegem bij Aalst. Vermoedelijk bezweek hij door besmetting. Zijn laatste uren leefde hij als gast in de pastorie van Denderleeuw.

Het is bekend dat zijn opvolger mgr. Antoon Stillemans, het ‘probleem Daens’ totaal anders zou aanpakken.

In de kapel van Papegem, heden een gehucht van Lede, zou Bisschop Lambrecht nog lang vereerd worden.

Zijn naam werd ook opgenomen in de Encyclopedie der Vlaamse Beweging.

Bronnen:

- Verzameling doodsprentjes Familiekunde Vlaanderen Regio Dilbeek vzw

- https://nl.wikipedia.org/wiki/Hendrik_Karel_Lambrecht
- <https://encyclopedievlaamsebeweging.be/nl/lambrecht-henri>

Jan Erkelbout

SEKSWERK IN HET VERLEDEN

Door een wijziging van de gemeentewet in 1887 moest het Antwerpse stadsbestuur verplicht toezicht houden op personen en plaatsen in de sekssector.

Tijdens de oorlogsjaren 1914-1918 verscherpte de Duitse militaire overheid het toezicht. Zij verhoorden systematisch sekswerkers en exploitanten. Een Duitse militaire geneesheer onderzocht hen ook. Elke sekswerker – men sprak meestal van ontuchtvrouw – werd individueel opgevolgd en ontving een zogenaamd gezondheidsboekje waarmee men zich tweemaal per week voor medische controle moest aanbieden.

Daarnaast bestond er van elke persoon een dossier over zijn of haar gezondheid en contacten met de politie. Het resultaat is een unieke reeks van 16.310 dossiers die deze bijzondere beroepsgroep gedetailleerd in beeld brengt voor de periode 1888 tot 1964. Het gaat voornamelijk over vrouwelijke en Belgische sekswerkers en exploitanten. Een belangrijk deel van de dossiers bevat ook een foto van de betrokkene, soms is het gezondheidsboekje bewaard gebleven.

Databank

In 2022-2024 werden alle dossiers individueel beschreven en opgelijst in een databank. Deze databank is nu beschikbaar en [doorzoekbaar op onze website](#). Ter bescherming van de privacy is een deel van de dossiers nog niet openbaar omdat de geboortedatum van de betrokkene minder dan 100 jaar geleden is.

De continuïteit over meer dan 75 jaar, de aanwezigheid van foto's, gezondheidsboekjes, getuigenissen van buitenstaanders, maar vooral het feit dat de sekswerkers vaak zelf het woord voeren in hun getuigenissen aan de politie, maken de reeks bijzonder waardevol voor onderzoekers en stamboomvorsers.

Bron: FelixArchief, Nieuwsbrief, 1 februari 2025

Naar aanleiding van de opzoekingen van Georges Vande Winkel over het kaartboek van landmeter en wiskundige Philips de Dyn wordt een “verloren” kaart besproken met de bezittingen van de abdij van Vorst te Dilbeek (*Eigen Schoon & De Brabander, Asse, Jaargang 103 – 2020 nr.3*). Deze kaart werd ondertussen door G. Vande Winkel, na een lange zoektocht, in de Bibliotheca Bollandiana (s.j.) te Brussel teruggevonden. De kaart van Dilbeek, die heel wat interessante informatie over Dilbeek en Itterbeek bevat, wordt door G. Vande Winkel uitvoerig besproken.

De abdij van de zusters benedictinessen van Vorst heeft een lange voorgeschiedenis met Dilbeek en als gevolg hiervan met de heren van Aa en hun leenheren, de heren van Zomergem. Het Hof te Dilbeek (heden gekend onder “het Neerhof”) dat door de heren van Zomergem aan de abdij van Vorst geschonken werd, vormde het epicentrum van de bezittingen van de abdij van Vorst in Dilbeek.

Een vermelding in voornoemd artikel van G. Vande Winkel over de kaart van Dilbeek trok mijn aandacht. Deze vermelding luidt als volgt:

“In een vorm van postscriptum heeft de Dijn het nog wel over twee akkers op het grondgebied van Dilbeek, maar zo ver afgelegen én op de grens met Anderlecht, dat hij ze in dat kaartboek heeft opgenomen, ... *gelegen op duyterste van Dielbeke op 't Sotsvelt en den **Herdenbeke** aen den Lennichsen wech ... soo salmen die vinden op de quarte van Anderlecht ...*”

Met andere woorden, op de manuscriptkaart van Anderlecht van 1630 (in het kaartboek van de Dyn met de bezittingen van de Abdij van Vorst) wordt **Herdebeek** vermeld. Mogelijks betreft het de oudste cartografische vermelding van Herdebeek. Niet dat dit een bijzonder cartografische vondst is, maar het is wel een leuk cartografisch weetje voor de inwoners van Sint-Anna-Pede.

We laten ons even leiden door het kaartbeeld.

In de linkerbovenhoek van de kaart vinden we het wapen van de familie de Taye: een kruis van keel op een veld van goud met in de rechterbovenhoek een merlet van sabel. De ruitvorm van het wapen verwijst naar een vrouw. Onder het wapen, de wapenspreuk van het Wemmels geslacht de Tayes, *Martirium tranquillum* (stil martelaarschap). Boven het wapen de staf van de abdis waaraan, symbolisch, de heilige lijkwade wappert. Marie de Taye werd als vijftiengste abdis van het benedictinessenklooster van Vorst verkozen op 10 december 1608 en gewijd op 25 januari 1609. Zij blijft abdis tot haar dood op 28 juli 1637. Het wapen in de linkerbovenhoek van de kaart is dus haar persoonlijke wapen. Zij is de opdrachtgeefster van Philips de Dyn voor het kaartboek.

In de cartouche linksonder wordt de kaart getekend en gedateerd:

“*Particuliere landen weyden ende bemden ghelegen in de Prochie va Anderlecht seer wyt bereckende deen van den anderen desen Clooster toibehoorde ende heb dise onderteekint Philips de Dyn 1630*”.

De manuscriptkaart werd dus in 1630 door landmeter en kaartmaker Philips de Dyn vervaardigd.

In de rechterbovenhoek van de kaart prijkt het wapen van de Adbij van Vorst: op een veld van zilver drie bomen van sinopel waarvan de stammen door een kroon van goud (met drie fleurons en twee paarden, moeilijk zichtbaar) worden samengehouden. Onder het wapen de wapenspreuk van de adbij, *Forest Coronat* wat letterlijk gekroond woud betekent.

Het zou ons wat te ver leiden om het wapen van de abdijs van Vorst volledig te bespreken maar we kunnen er wel een paar aspecten van belichten. De term “forest” is oud-Nederlands voor woud/bos en verwijst naar het bebost gebied rond Brussel, naar het Zoniënwoud. De drie bomen staan ongetwijfeld symbool voor de heilige drievuldigheid. De drie bomen worden samengehouden, als het ware omkranst, ondersteund door een kroon (drie fleurons en twee paarden, moeilijk zichtbaar). De hoge bomen, eiken, die naar de hemel rijken zijn stevig in de grond geplant (*en terrasse* of *terrassé*) en staan symbool voor de geestelijke macht. De kroon staat symbool voor de wereldlijke macht die de geestelijke macht ondersteunt. De kroon ligt lager dan het meubel (= de drie bomen) wat ongebruikelijk is. Normaal staat de kroon boven het meubel of bovenop het wapen. De positionering van de kroon staat dus symbool voor de ondergeschiktheid van de wereldlijke macht aan de geestelijke macht. Bovenop het wapen zien we de staf van de abdis met de heilige lijkwade.

Midden-links op de kaart vinden we een ingekleurde windroos met 16 windstreken, met een Franse lelie die het Noorden aanwijst en een door bolletjes gevormd kruis die de heilige stad Jerusalem in het Oosten aanwijst. Bij de benoeming van de windstreken was de Dijn blijkbaar dan toch even het Noorden kwijt ... een lokaal kruikje lambiek zat er misschien voor iets tussen.

Onderaan rechts op de kaart vinden we de schaalstok : “*Dise deelinghe hout inne vijftig roeden elcke roede van 16 voeten eene sole is om dese proportie te meten*”. Op basis van andere kaarten van het kaartboek weten we dat dat de schaalstok verwijst naar de Brusselse maat, doch de Dijn verwijst in zijn proloog naar een *Dilbeekse mate*. In West-Brabant bestonden er meerdere roede-standaarden gebaseerd op de Brusselse voet (0,27575 meter): 16 1/3 voet, 17 1/3 voet, 18 1/3 voet (Land van Gaasbeek), 19 1/3 voet (Gooik), 20 1/3 voet (Land van Asse en het Zoniënwoud) en 21 voet.

Vanaf de wapenspreuk van de familie de Taye loopt een weg tot beneden aan de rand van de kaart: “*de heirbaine van quaeyeweghe naar brüssel*”. De term ‘heirbaan’ verwijst gebruikelijk naar een kasseien weg.

Of is hier iets meer aan de hand? Wat is de oorsprong van de naam van het nabijgelegen Hof ter Rome? Is het mogelijk dat er verwezen wordt naar een Romeinse nederzetting? Op de velden van de landbouwexploitatie van het Hof ter Rome is er een veld dat Ganzenveld heet. De Romeinen beveiligden nadrukkelijk hun nederzettingen met ganzen.

Rechts van deze “heirbaan” vinden we de twee vermeldingen van de plaatsnaam Herdebeek:

De vraag naar de oorsprong van de betekenis van Herde-beek (*Herden-beke*) mag dan ook gesteld worden. Was **Herdebeek** de stek van een herder of een schapenhoeder die hier zijn kudde liet grazen? Zou de **Herdebeek** het beekje kunnen zijn dat op vandaag zijn **bron** heeft aan de rand van het bebost natuurgebied op 100 meter in vogelvlucht, in oostelijke richting, van het huidige kruispunt van de Herdebeekstraat en de Armveldweg en dat onder de spoorweg naar de Pedebeek stroomt? De topografie aan de bron komt alleszins overeen met de topografie van de Val der Blinden van Pieter Bruegel de Oude.

Het zou ons wellicht te ver leiden om dieper in te gaan op De Val der Blinden van Pieter Bruegel maar we kunnen toch een paar aspecten belichten. De Val der Blinden is gebaseerd op de Parabel der Blinden, Mt.15;14: *Laat ze toch die blinde blindengeleiders! Als de ene blinde de andere leidt, vallen ze samen in een kuil.* De blinden vallen inderdaad in een greppel of beekje dat gebruikelijk geassocieerd wordt met de Pedebeek omdat de Sint-Annakapel herkenbaar op het doek wordt afgebeeld. Maar bij nader toezien, vallen de blinden in een greppel, een beekje dat op een zekere afstand van de Sint-Annakapel gelegen is, dus niet noodzakelijk de Pedebeek die veel dichterbij de Sint-Annakapel loopt. Dat Bruegel blinden of slechtzienden schildert op deze locatie is natuurlijk geen toeval. Zij kwamen hun ogen wassen in het zuiverste water, **bronwater**. Zou de bron waarin de blinden hun ogen kwamen wassen de bron van de Herdebeek kunnen zijn? Nog een paar geniale kenmerken van het doek. De zes blinden of slechtzienden begeven zich in een bepaalde richting. Eén blinde is al in de greppel of beek gevallen met een muziekinstrument, jawel met een Spaanse(!) luit, en een tweede blinde wordt in de val van de eerste meegesleurd. De Spanjaarden hielden in de tijd in onze contreien lelijk huis in navolging van de Spaanse furie. Voor Pieter Bruegel was het *blindelings* volgen van de ultra-katholieke Spanjaarden dus niet de juiste richting. Tussen de vier staande blinden en de twee vallende blinden prijkt de toren van de Sint-Annakapel, midden in het doek in een soort van opklaring. Geeft de opklaring, het licht, de juiste richting aan? Pieter Bruegel schildert de Sint-Annakapel op herkenbare wijze maar verandert opvallend een aantal architecturale elementen. Zou Pieter Bruegel willen verwijzen naar veranderingen die de katholieke kerk zou moeten doorvoeren in een overwegend protestants landschap?

De manuscriptkaart van de Dyn geeft ons spijtig genoeg geen sluitende antwoorden al was het maar omdat de Sint-Annakapel en de bron (helaas!) niet op de kaart vermeld worden.

Een aantal herkenbare cartografische elementen die wel voorkomen op de kaart zijn Ketelvelt, Neerpede, Vijverkens te Neerpede, Beke, Borre Straite en de woonst van advocaat Jan van Cutsem in de rechterbenedenhoek van de kaart (naar alle waarschijnlijkheid eigendom van

Jan van Cutsem die in de schepenbank van Aa in Sint-Pieters-Leeuw zetelde in 1586 en/of schepen was in Sint-Pieters-Leeuw van 1626 tot 1635). Deze vermeldingen op de kaart kunnen ons in zekere mate verder kunnen oriënteren. Allicht stof voor verder onderzoek.

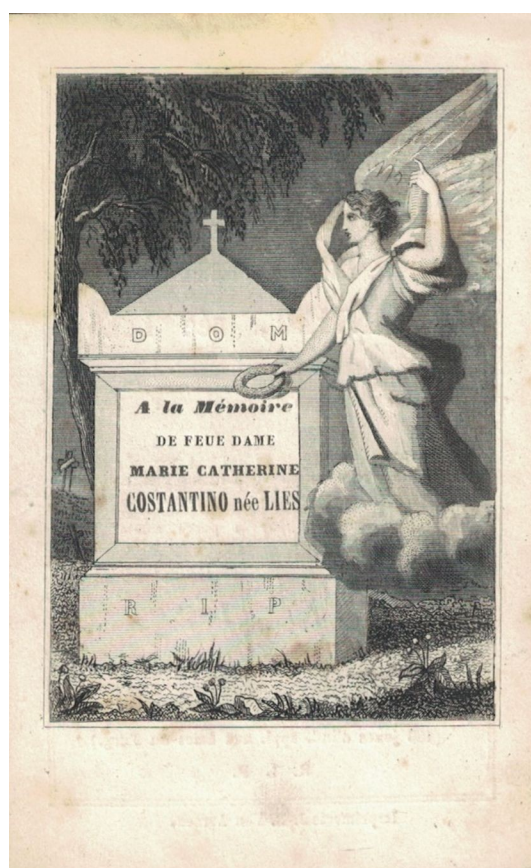
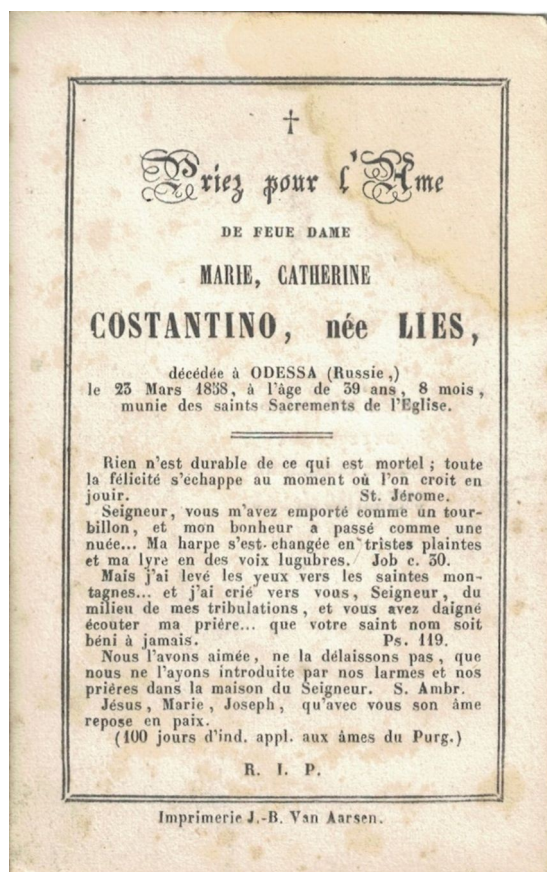
Jean-Christophe Staelens

OVERLEDEN IN ODESSA

In de schenking van doodsprentjes vinden we soms eigenaardige vondsten:

Marie Catherine Lies, overleden in Odessa in 1858

Op bijgaand prentje vinden we zeer weinig gegevens. Gericht zoeken kan toch wat opleveren.

Lies komt vandaag maar enkele keren voor in België. De naam komt vooral voor in Duitsland, we kunnen bijgevolg veronderstellen dat de overleden vrouw Duitse voorouders had. De naam van haar man '**Costantino**' komt in België vandaag enkele tientallen keer voor en vooral in Limburg. We mogen ervan uitgaan dat het mensen betreft die rond 1960 immigrerden uit Italië om in de Limburgse mijnen te werken. De naam is duidelijk een Italiaanse naam. Het prentje is in het Frans opgesteld en gedrukt door 'J.B. Van Aarsen'. We vinden dat deze in die periode in Antwerpen werkte.

Het prentje leert ons dus een **internationaal koppel** kennen: Een Italiaanse man met een Duitse vrouw, waarvan de laatste overlijdt in het huidige Oekraïne (Odessa). Haar overlijden in 1858 wordt in Antwerpen ter kennis gebracht.

Enkele beschouwingen die meer vragen dan antwoorden bieden...

Bronnen:

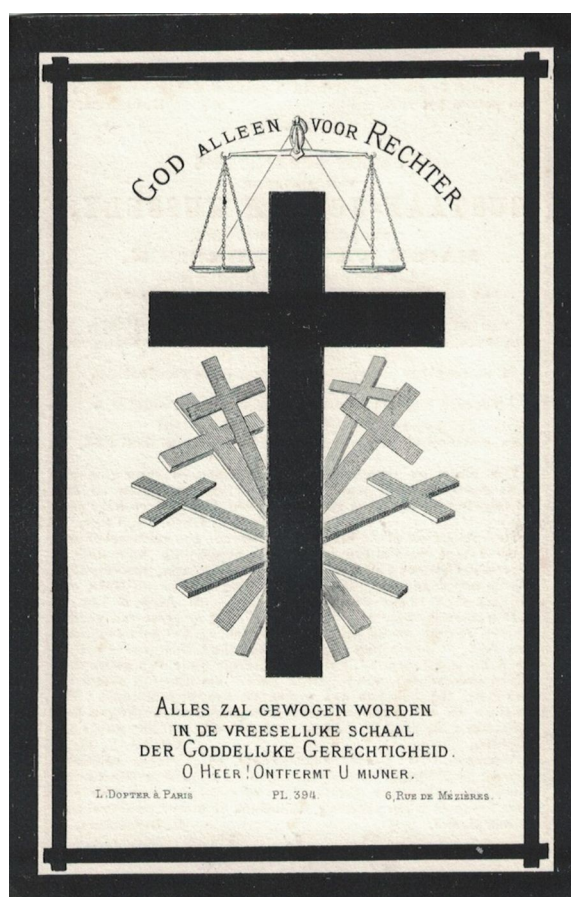
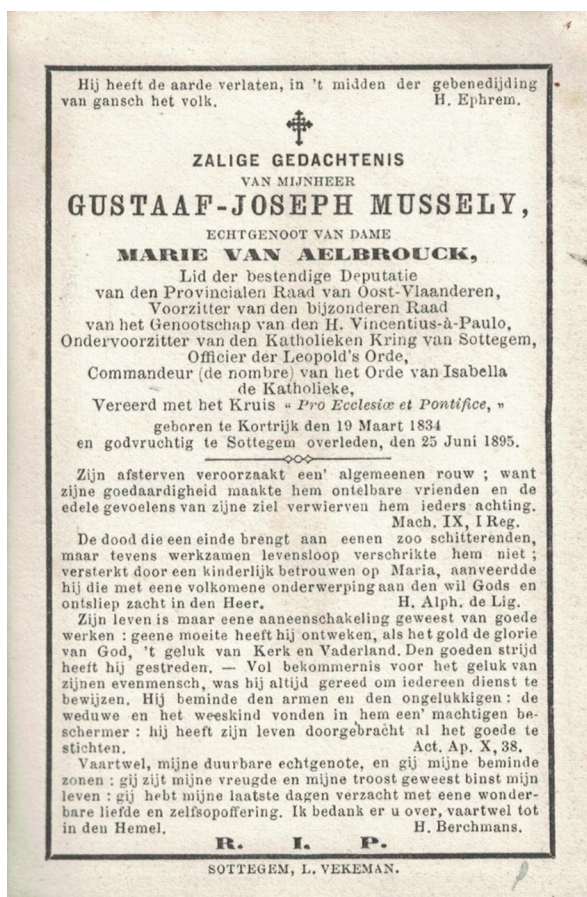
- Verzameling doodsprentjes Familiekunde Vlaanderen regio Dilbeek vzw
- <https://archieff.museumplantinmoretus.be/doc/au::109038>
- [Familienaam.be](https://familienaam.be)
- <https://forebears.io/surnames>

Jan Erkelbout

ORDE VAN ISABELLA DE KATHOLIEKE

De Orde van Isabella de Katholieke

Af en toe vinden we in geschonken doodsprentjes een merkwaardige vermelding. Zo wordt op het doodsprentje van **Gustaaf Mussely** (°1834 Kortrijk +1895 Zottegem) vermeld 'Commandeur (de nombre) van de Orde van Isabella de Katholieke'

De Orde van Isabella de Katholieke (*Orden de Isabel la Católica*) werd op 24 maart 1815 door de Spaanse koning Ferdinand VII ingesteld als een ridderorde ter beloning van burgerlijke verdiensten.

Oorspronkelijk betrof dat verdiensten in de Spaanse Koloniën en werd de onderscheiding verleend aan diplomaten. Later werd de klemtoon verlegd naar verdiensten voor Spanje of voor de Spaanse taal en cultuur.

Deze Orde is niet de eerste de beste. Ze heeft een zeer hoge status, ook vandaag nog. De reeks personaliteiten die werd toegelaten spreekt voor zich, bv. koningin Maxima van Nederland, evenals haar dochter Amalia. Ook onze eigen vorsten Boudewijn en Filip horen tot de gelukkigen.

De orde bestaat langer dan 200 jaar. In die periode zijn honderden mensen gedecoreerd. Achteraf blijken ze wel omstreden, zoals Saddam Hussein.

Nu zijn er in de onderscheidingen van deze orde wel gradaties. Op het doodsprentje staat vermeld 'Commandeur (de nombre)'. Dit is de derde categorie op zes. Toch niet de minste dus.

Waarom zou onze onbekende landgenoot gedecoreerd zijn met zulke eminente onderscheiding?

Wie graag de reden wil weten waarom Gustaaf Mussely deze titel kreeg, zal deze vermoedelijk vinden in het archief dat een nakomeling naliet en dat gedeponereerd werd in het

Rijksarchief te Gent: **'Persoonsarchief Mussely-Van Aelbrouck 1679-1977'**.

We vinden online wel de bevestiging dat hij gedeputeerde was voor Oost-Vlaanderen. Zijn schoonvader Maurice Van Aelbrouck was ooit burgemeester van Zottegem. In Zottegem bevindt zich ook de Musselystraat die naar hem is vernoemd.

In 2016 werd een Spaanse postzegel uitgegeven naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de Orde van Isabella de Katholieke.

Bronnen:

- Verzameling doodsprentjes Familiekunde Vlaanderen Regio Dilbeek vzw
- Rijksarchief Gent: 'Persoonsarchief Mussely-Van Aelbrouck 1679-1977'
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Orde_van_Isabella_de_Katholieke
- <https://www.lastdodo.nl/nl/items/6062783-200-jaar-orde-van-isabella-de-katholieke>
- https://www.wikiwand.com/nl/articles/Lijst_van_leden_in_de_Orde_van_Isabella_de_Katholieke
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Ordre_d%27Isabelle_la_Catholique

Jan Erkelbout

INTERESSANTE WEBSITES

War Association to Remember

De volgende jaren richt de stad Kortrijk stelselmatig herdenkingsmonumenten op alle begraafplaatsen Kortrijk en de deelgemeenten. Op die monumenten komen de namen van de oorlogsslachtoffers die op de begraafplaats hun laatste rustplaats vonden.

Het oplijsten van de oorlogsslachtoffers - oud-strijders, weerstanders, opgeëisten, weggevoerden ... gebeurt in nauwe samenwerking met de W.A.R. Dit is de **Operatie Remembrance**, geen gemakkelijke klus want één officiële lijst werd nooit opgesteld. Voor het oplijsten van de oorlogsslachtoffers raadplegen wij dan ook de meest diverse bronnen in archieven, in boekwerken, bidprentjes en op de grafzerken zelf.

Waarom noemen wij hen "oorlogsslachtoffers"? Ook al kwam een oud-strijder volledig heelhuids terug naar huis, hij was nooit meer dezelfde als degene die naar het slagveld vertrok. Betrokken zijn bij een oorlog verandert een mens, vandaar dat de term oorlogsslachtoffer gepast is.

Tijdens Operatie Remembrance duiken ook namen op die oorlogsslachtoffer zijn maar hun laatste rustplaats niet in Kortrijk of één van haar deelgemeenten hebben. De personen waarvan de W.A.R. een bidprentje of rouwbericht heeft, lijsten wij op - per provincie voor Vlaanderen – naargelang de laatste rustplaats van de persoon. Is die plaats niet gekend gebruiken wij de plaats van overlijden.

<https://www.war-association-to-remember.be/>

SCHENKINGEN

Schenken zoals genealogische documenten, rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, allerlei boeken, familieboeken, stambomen, heemkundige werken, enz... blijven welkom in ons documentatiecentrum en zijn bij ons definitief in veilige handen!

Ze worden voor altijd veilig bewaard, worden opgenomen in de bibliotheekcatalogus en kunnen geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om uw stamboom op te maken.

Wie ook iets wil schenken, kan afspreken via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Wij mochten weer volgende schenkingen ontvangen!

Rouwbrieven/bidprentjes

Roland Vermeiren (Halle), Paula Billens (Groot-Bijgaarden), René Jammart (Halle), Heemkring Sint-Achtenberg (Sint-Agatha-Berchem), Piet Verhasselt (Sint-Martens-Bodegem)

Boeken/documenten

Georges Bogaert (Groot-Bijgaarden), Lina Demeersman (Groot-Bijgaarden)

VRAAG EN ANTWOORD

Antwoorden en nieuwe vragen altijd sturen naar volgend mailadres:

info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Uw antwoord wordt dan overgemaakt aan de vraagsteller en gepubliceerd in de eerstvolgende nieuwsbrief.

VUYTTERSPROCT te ASSE

Ik was blij verrast het artikel van "Uyttersprot" in de jongste uitgave van uw nieuwsbrief te lezen. In mijn stamboom "De Wever" komt die familienaam éénmalig voor en bezorgt me heel wat kopbrekerij aangezien ik hier een stop heb.

Het betreft: **Joanna Vuyttersproct**, gedoopt in Asse op 17/01/1663. Zij is de dochter van **Petrus Vuyttersproct** en **Joanna Petronella Monseur** (Monsieur). Eveneens in Asse vind ik de doopakte van **Leonardus De Wever** op 10/01/1685 maar geen huwelijksakte van zijn ouders: **Judocus De Wever** en **Joanna Vuyttersproct**. Leonardus zal later in Asse huwen met **Joanna De Vos** op 15/11/1710. Judocus De Wever blijft niet trouw aan Joanna en trouwt in Wambeek op 07/07/1694 met **Maria Seg(h)ers** waarmee hij nog 6 kinderen verwekt. De geboorte van een 2e. kind, **Jacobus De Wever** in 1687, is nog steeds voor zijn huwelijk. Alle andere kinderen worden geboren in St. Katherina Lombeek tussen 1694 en 1707.

Uit het registratiedossier van Bruno De Wever, historicus, citeer ik het volgende: "Een maand na de geboorte van het eerste kind, Leonardus, werd er een overeenkomst gemaakt tussen **Lenaert De Wever**, vader van Judocus, en de jonge moeder om ervoor te zorgen dat het kind verder door haar zou opgevoed worden, en dat ze geen contact meer zou zoeken met Judocus. Als vergoeding hiervoor kreeg zij een zwarte bonte koe en 50 gulden. Bron: RA Leuven, notariaat Brabant, notaris Jan Sneppe (Wambeek), 1456 A"

Vandaar mijn vragen: Hoe verloopt de verdere levensloop van Joanna? Blijft zij verder werkzaam en wonen in Asse? Wijkt zij uit? Huwt ze nog en waar en wanneer sterft ze?

Ingezonden door Willy De Wever (Kapelle-op-den-Bos)

Publicatie: Gilbert Buyst, Snikbergstraat 46 – 1700 Dilbeek

Redactie: gilbert.buyst@skynet.be

Voorzitter: Alfons Depester

e-mail: info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

website: <https://fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be>

Zetel: Kleinekapellaan, 66 te 1700 Dilbeek

[Volg ons op](#)

[Privacyverklaring](#)

